

КОВТУНОВА М. ОПЫТ ОСМЫСЛЕНИЯ КАТЕГОРИИ ТВОРЧЕСТВА (НА ПРИМЕРЕ МУЗЫКИ А. ПЯРТА). Рассмотрены три важнейших аспекта современных путей познания творчества как духовного бытия: психологический, философский и богословский. Раскрыто роль творческого принципа онтологизма как меры Богопознания (вертикаль музыкальной коммуникации).

Ключевые слова: творчество, дух, бытие, онтологизм.

КОВТУНОВА М. ДОСВІД ОСМИСЛЕННЯ КАТЕГОРІЇ ТВОРЧОСТІ (НА ПРИКЛАДІ МУЗИКИ А. ПЯРТА). Розглянуто три найважливіших аспекти сучасного пізнання творчості як духовного буття: психологічний, філософський та богословський. Розкрито роль творчого принципу онтологізму як міри Богопізнання (вертикаль музичної комунікації).

Ключові слова: творчість, дух, буття, онтологізм.

KOVTONOVA M. EXPERIENCE OF COMPREHENSION OF CREATIVITY CATEGORY (ON THE EXAMPLE OF MUSIC by A. PÄRT). Three major aspects of modern ways of comprehension of creativity as a spiritual being are considered: psychological, philosophical and theological. The role of the ontologism principle as a measure of God comprehension (vertical of musical communication).

Keywords: creativity, spirit, being, ontologism.

УДК 398.831 : 37.013.8

Вікторія Осипенко

ФОЛЬКЛОРНИЙ ГУРТОВИЙ СПІВ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ЕТНОПЕДАГОГІКИ

Традиційна культура – феноменальне явище, витвір народного духу, зведення знань про світ і людину, що акумулює в собі риси національного характеру, моделює взаємовідношення різних поколінь, визначає норми поведінки людини в соціумі, формує цінності та ідеали особистості, відношення до оточуючого світу, до рідної природи.

Найвидатніші педагоги світу визнавали, що виховання дитини завжди має ґрунтуватися насамперед на культурно-історичних цінностях своєї нації, а вже пізніше відбувається знайомство з традиціями інших народів. Сучасна електроніка фіксує національні особливості плачу новонародженої дитини. Тому недооцінювання значення духовних

архетипів несвідомого у дитини ускладнює досягнення цілісності світоспоглядання, заважає формуванню абстрактного мислення. Звертання до генетичної пам'яті дитини, намагання пов'язати в єдиний процес накопичення індивідуального досвіду в свідомому бутті з проявом інформаційно-енергетичного коду несвідомого – шлях гармонійного розвитку людини. На думку Д. Овсянико-Куликовського, все, що функціонує в несвідомій сфері, зберігає енергію людини [7]. Отже, мова і національність, які діють несвідомо, виступають як особлива форма збереження і накопичення психічної енергії нації. Розкриття потенцій особистості у зв'язку з її етнічним кодом дає можливість органічно формувати внутрішній світ її почуттів і виховувати людину з відчуттям національної гідності, приналежності до свого народу.

Окрема галузь сучасної педагогічної науки – *етнопедагогіка*, досліджує конкретні етнічні традиції виховання. На протязі кількатисячолітньої історії нашої культури формувався педагогічний досвід народу, виявлений в певних процесах передачі етнічної пам'яті наступним поколінням. Цей досвід сконцентровано в народних піснях, іграх, обрядах та традиціях. Тому природним та цілком логічним є розкриття музичних здібностей дітей саме на ґрунті традиційної культури, а також за допомогою музичного фольклору свого народу – формування свідомості, поведінки та творчих здібностей. Практичний досвід педагогів доходить висновку, що діти, які займаються фольклором, яскравіше проявляють свої творчі здібності, гнучкість та оригінальність мислення.

В систему дитячої освіти поступово вводяться нові предмети, методичною базою яких є досягнення української етнопедагогіки – народознавство, усна народна творчість. Ці предмети формують у свідомості дитини феномен національного менталітету, тобто причетність її до світу високих духовних цінностей свого народу, почуття національної гордості і гідності, любові до історії свого народу – і все це крізь призму конкретної *етнофольклорної діяльності*.

Метою статті є аналіз змісту фахового предмету «фольклорний гуртовий спів» як засобу виховання національної свідомості на підставі формування етномузичної орієнтації та професійної компетентності учасників гурту.

Дитячий фольклор як складова частина етнопедагогіки є віддзеркаленням способу музичного мислення нашого народу. Це чисте джерело «екомузики». Такі жанри як колискові, забавлянки, дитячі

музичні ігри, лічилки, звуконаслідування, календарно-обрядові пісні, казки, міфи та легенди мають бути репертуарною основою фольклорних гуртів дитячих навчальних закладів.

Основною метою предмету «Фольклорний гуртовий спів» є прилучення дітей до національної «духовної практики» – культури співу, психологічним стрижнем якої є ментальна риса нашого народу – внутрішня потреба творити гармонію круг себе через традиційну пісенну творчість. Головним завданням предмету є розкриття індивідуальності дитини, виховання прагнення художньої реалізації своїх емоцій, почуттів через виспівування народної пісні (розспівування емоційної настроєвості), бо праматерія української душі, за М. Шлемкевичем, – то лірична пісенність [11, с. 26].

Вивчення найдавніших народно-пісенних зразків, їх активне засвоєння через конкретну діяльність – художнє виспівування, долучає дитину до творчості в річищі ментальних основ самобутнього способу музичного мислення нашого народу.

Знайомство з величним пантеоном міфічних героїв і персонажів, що створений поетичною уявою праукраїнців стане можливим при введенні в програму роботи фольклорного гурту легенд, міфів, казок (пісні-казки, пісні з казок). Це допоможе зазирнути в саму глибину історії України, зрозуміти зміст національних символів, проїнятися красою, мудрістю прадавньої української віри й дивовижним, хвилюючим злиттям Людини з Природою.

В наш час діяльність людини все більше насичується прагматичними установками, сухою раціональністю, стає регламентованою. Щоб не втратити такі екзистенціальні прояви людського духу, як милосердя, душевність, віра в добро, надія на краще майбутнє, співчуття треба подовшити час перебування дитини у світі казки, де добро і зло – найважливіші критерії оцінки буття. Педагоги вальдорфської школи запевняють, що слід якомога довше залишати дитину в її ніжному образно-казковому світі, в якому вона пристосовується до життя, дати їй якомога довше не розставатися з уявою, образністю, «безінтелектуальністю» [12]. Бо, якщо дозволити її організму зміцніти в «безінтелектуальності», він зможе пізніше вірним чином освоїтися в інтелектуальності, необхідній сучасній цивілізації. Тому на заняттях фольклорного гурту «Посестри» ліцею мистецтв № 133 м. Харкова ми виділяємо час для знайомства з українськими міфами, легендами, казками, давніми віруваннями, що закладено в тематичні плани.

Неабияке захоплення, сильний емоційний відгук дітей викликають пісні-казки. Моторна мелодика, яскраві поетичні образи, танцювальна ритміка, риси пантомімічності таких творів дозволяють поєднувати різні види музичної діяльності, вирішуючи цілий комплекс дидактичних завдань. Діти із великим задоволенням супроводжують співи козачково-гопачкової ритміки хореографічними рухами та пантомімікою. Західноукраїнські зразки часто мають вальсову метрику.

Провідна діяльність дитини та основа її послідуєчого розвитку – це гра. Не випадково прилучення дитини до мистецтва здійснюється через гру. Музична гра відкриває дитині світ музики як мистецтва, в якому ігровий аспект визиває естетичну насолоду грою духовних сил людини. «Автентична народна гра – справжнє диво, здатне заряджати наснагою, мобілізувати приховані резерви організму» – запевняє академік Микола Жулинський [2, с. 6] Ця форма діяльності допомагає виявити акторські здібності дитини, допомагає їй усвідомити значення емпатичних¹ реакцій у процесі виконання та сприйняття музики. В учбовій практиці ліцею мистецтв на заняттях фольклорного гурту ми використовуємо такі традиційні музичні ігри, як *«Іде, іде дід»*, *«Дріхман»*, *«Коза-коза, бе-е!»*, *«Літала сорока»*, *«Яструб і курчата»*, *«Лінива коза»*.

Певний зв'язок із грою має кожен жанр дитячого музичного фольклору. Так виконання календарно-обрядових пісень передбачає відтворення конкретних обрядодій, обов'язково в контексті народних уявлень при зміну пор року, природні явища.

Особливе значення в процесі виховання має долучення дитини до святкової традиції української календарно-обрядової культури. Як запевняє Г. Лозко, з давніх давен наші пращури узгоджували своє життя з космічними циклами природи, жили синхронно з вібраціями космосу як єдиний організм. «Всі свята, приурочені до річних фаз небесних світил, покликані гармонізувати тіло й душу людини з божественними космічними ритмами природи. Хаотичність і невпорядкованість життя руйнує тіло й душу» [5, с. 179]. Святковий настрій вивільнює внутрішню глибинну потребу в пісні, танцювальних рухах. Традиційні українські свята покликані приносити відчуття радості, щастя, що є необхідним для нормального повноцінного життя людини.

¹ Під цим терміном сучасна наука розуміє – засіб розуміння емоційних станів інших людей, в тому числі при сприйнятті творів мистецтва, через вчуття (вчування) та сопереживання [13, с. 413].

Обрядова пісня – своєрідна давня молитва, що супроводжує культовий ритуал, це дохристиянський канон аналогічний християнському «святому письму». Головне тут – віра людей у потойбічні сили, з якими треба домовлятися, контакт з якими організує світ. Людина несе відповідальність перед світом, природою – вона відчуває себе необхідною часткою світу в цілому. Людина через обряди «допомагає» природі підтримувати порядок змін пор року, родючість землі, гармонізацію духовного та матеріального. Тому залучення дітей до традиційної обрядової культури наших пращурів допомагає зростанню маленької особистості з відчуттям власної значущості, необхідності в цьому житті, надає внутрішньої повноти та повноцінності самовідчуття.

Усвідомлення голосової діяльності (звуко-дії) як звукового маркування – знаку святкової обрядовості, «культ» піднесеного стану оптимізує голосову діяльність дитини та дає потужну мотивацію творчості. Давній обрядовий спів - звукова реалізація святково-піднесеного стану. Виховання виконавської майстерності здійснюється шляхом усвідомлення пісенної інтонації як звукоемоції. Важливу роль у роботі є виховання індивідуального тембру в колективному співі за принципом єдиного резонування. На основі «заклично-виголошувальної» манери обрядового співу досить швидко налаштовується координація слуху та голосу, формуються навички чистої виразної інтонації.

Як відмічала Л. Христиансен, виховуючись у фольклорному ансамблі, учасники гурту із завершенням мутації, «співають у народній манері виключно вільно та впевнено, до того ж, як правило, інтонаційно чисто і стройно» [10, с. 11]. Це ще раз підкреслює ефективність традиційного виховання слуху (мелодичного, гармонічного, вокального) через спів у фольклорному гурті.

Мелодика пропонованих пісенних зразків речитативно-декламаційного характеру охоплює маломісткі звукоряди (монохорди, дихорди, трихорди, тетрахорди). Емоційно наповнене, чітке та виразне виголошення та проспівування обрядових пісень розвивають голосові здібності, підвищують мовну та співочу культуру.

Скоромовки, лічилки, віншування – важлива складова світу дитячого народного ігрового життя, яку слід залучати до занять дитячого фольклорного гурту. Скоромовка – одна з перлин народної творчості. Жанр, що має величезний педагогічний потенціал. Ці яскраві вправи найдавнішої логопедії мають високу художню цінність, в них відби-

лися риси міфологічних уявлень, історія нашого народу. Скоромовки виховують почуття рідної мови, сприяють виробленню чіткої дикції, вірної артикуляції. Працюючи над ними, можна використовувати такі прийоми:

1. виголошення зразка тихо, гучно, поступово збільшуючи або зменшуючи гучність;
2. повільно, швидко, прискорюючи чи уповільнюючи темп виголошення;
3. виспівуючи скоромовку на примарному тоні, поступово підвищуючи тон;
4. виконання з різним (настроєвим) емоційним наповненням (радісно, сумно, налякано, похваляючись, тощо) виховує емоційно-мовну виразність.

Яскраве, виразне, ритмічно-пружньо організоване проспівування може в ігровій формі вирішувати цілий комплекс завдань: дикційних, інтонаційних, артикуляційних, розвитку почуття ритму, навичків співочого дихання, уміння розраховувати виконання *crescendo*, *diminuendo*, *accelerando*, *ritenuto*, навичків співу на рівному наповненому диханні, економному розподілу видиху, розспіву голосних звуків, короткій та чіткій вимові приголосних звуків на висоті загального тону. Доповнюючи виголошення (або проспівування) скоромовки остинатним виконанням відповідного ритмічного малюнку (плескаючи в долоні, тупаючи, пританцювуючи, стукаючи по столу, граючи на елементарних ударних народних інструментах) можна опановувати ритмічне двоголосся.

Один з найвидатніших видів усної народної творчості, календарно-обрядові пісні відображали кожен цикл хліборобської праці у різні пори року. Часто ці пісні виконувались з імітуванням трудового процесу: рухами, які символізували оранку, сівбу, жнива тощо. Наприклад, веснянки *«А ми рутоньку посієм, посієм»*, *«А ми просо сіяли, сіяли»*. Відгуки найдавніших обрядів збереглися в різдвяній грі *«Коза»*, в весняній грі *«Коструб»*.

Ще один цікавий жанр – звуконаслідування – це невеличкі музично-поетичні твори, в основі яких лежать інтонації, уподібнені до звуків, які відтворюють голоси живих істот чи явищ природи. Головним фактором у формуванні звуконаслідувань є відповідна інтонація та відповідний добір фонем, що властиві певним голосам тварин чи звукам навколишнього середовища.

Унікальні зразки давніх язичницьких сакральних відправ скеровані на спілкування людини з природою. Діти, схильні до наслідування дій дорослих та явищ природи, переймали священні дії та співи, відтворюючи їх у своїх іграх. Поступово частина колишніх сакрально-магічних відправ – магічна імітація голосів звірів, птахів, природних явищ, заговори-заклички до сонця, дощу – перейшла до дитячого фольклору в формі ігор.

В українському фольклорі найчастіше зустрічаються наслідування звуків дзвонів, співу птахів, виття вовка, кулікання жаб. Такі зразки сприяють вихованню у дитини здібності помічати прекрасне навколо себе, чути музику в природі, вчать прислуховуватись, вмінню одержувати естетичну насолоду у спілкуванні з природою. Елементи звукової діяльності ранньовокального періоду людства покладено в основу деяких сучасних методик постановки голосу. Це доводить виняткове значення означеного жанру у вихованні дитячого голосу. Поєднуючи в собі яскравий колорит, емоційне наповнення, ігровий контекст, робота над звуконаслідуваннями розвиває голос, вокальні здібності, сприяє набуттю м'язевого досвіду керування артикуляційним апаратом, співочим диханням, виявленню яскраво характерного звучання різних ділянок діапазону (регістрів), відпрацюванню головних навичків співу.

На думку В. Антонюк, шлях кожного співака-професіонала – це проекція історії становлення вокального мистецтва: його звукомагічного «дитинства», пісенно-фольклорної «юності» (аматорський спів) та професійних форм [1]. Тому ми можемо стверджувати, що вокальне виховання дитини можливо та потрібно розпочинати з гуртового фольклорного співу. Існує самостійна система вокального виховання В. Смелянова, в основі якої лежить опанування найглибших еволюційно-давніх механізмів роботи голосового апарату людини та зв'язок естетичного співу з органікою звуковидобування сигналів домовної комунікації [4]. Ці первісні сигнали – звукоемоції – стають прийомами здобування навичків професійного співу. Вони складають основу давніх інтонацій, які завдяки своєму певному емоційному наповненню стають знаками-символами (артефактами). Фольклорні зразки та народна манера співу дають можливість з'єднати чудовим чином в одночасному єдиному органічному процесі здобуття навичків співу та естетичне почуття логічного музичного висловлювання (інтонавання музичної думки) з певним емоційно-змістовним наповненням.

Велика кількість зразків весняних пісень, виконання яких – це звукокінетична діяльність, з неодмінним підкріпленням жестами спонукального характеру, може стати музично-методичною основою в вихованні почуття ритму. Наприклад, ми використовуємо такі веснянки: «*Топчу, топчу ряс*», «*А в кривого танця*», «*Травко-муравко*». Г. Нейгаузу належить вислів, що найпоширенішим дефектом при музичному вихованні дітей буває скованість руху [6]. Тому, формуючи у дитини емоційно-ритмічний стан на зразках обрядових пісень (органічно пов'язаних з ритуальним рухом), треба відповідно організувати пов'язану з ним моторику, а також цілком можливе використання елементарних народних інструментів (глиняні свистунці, дзіночки, рубель тощо). Так формується цілісний музичний стан дитини.

Цікаво зазначити, що для багатьох етносів спільним є звичай зцілювання співами: взявшись за руки, люди рухаються довкола хворого за ходом сонця і оптимізують його здоров'я. Таке колування уособлювало згармонізований світопорядок, сприяло одужанню. Не випадково вальдорфська лікувальна педагогіка одним з основних занять має *евритмію*, яка дає можливість дітям відчутти радість від вільного природного руху, при цьому пробудити дитячу фантазію. Вальдорфська методика запевняє, що почуття ритму та регулярності в житті є необхідними для збереження здоров'я та повноцінного розвитку дитини [12]. Хаотичність і невпорядкованість життя руйнує тіло й душу. Цю одвічну мудрість знали наші предки, все життя яких було узгоджене з космічними циклами природи. Всі свята, приурочені до річних фаз небесних світил, покликані гармонізувати тіло й душу людини з божественними космічними ритмами природи. Тому календарно-обрядові пісні, виконувані вчасно і з ритуальними діями, сприяють органічному розвитку дитини, пізнанню циклічності, періодичності природних процесів, самоусвідомленню себе часткою Природи.

Сучасна педагогічна думка підкреслює, що дитина в процесі виховання та освіти повинна поступово пройти всі етапи еволюційного становлення мислення, світосприйняття людства від його «дитинства» до сучасності. Це стосується і опанування інтонаційною мовою, таких її складників як ритм, мелодика, лад, фактура та форма. Давні пісні з їх повторністю коротких поспівок в діапазоні вузькооб'ємних ладозвукорядів найбільш близькі природі дитини. Тому теретики-методисти пропонують виховувати музичний слух засобами *етносольфеджіо*, розпочинаючи з оліготонічних (вузькооб'ємних)

ладозвукорядів з поступовим наростанням їх складності (монохорд, дихорд, трихорд, трихорди з субсекундою і субквартою, різні види комбінованих звукорядів) [3].

ВИСНОВКИ. Зміст дисципліни «Фольклорний гуртовий спів» сформульований на виховання у дітей здатності вільно орієнтуватися у світі національної музики, добре розуміти специфічну мову фольклору і користуватися нею як семантичним «кодом» традиційної культури. Узагальнюючи десятирічний досвід діяльності автора у Ліції мистецтв № 133 (м. Харків) з дитячим фольклорним гуртом «Посестри», маємо зробити висновок, що у процесі музичної діяльності на уроках гуртового фольклорного співу, діти здобувають вокальні навички, навички співу у гурті, розвивають слух та почуття ритму і поступово формують тезаурус, з відповідною семантикою національної музичної мови. У практику навчального процесу ліцею мистецтв впроваджуємо конкретні форми роботи.

На рівні навчального процесу та методики – знайомство з обрядами та традиціями українського фольклору з точки зору різних методичних підходів. Визначимо їх:

1. літературно-сюжетний (текстовий);
2. гуртовий спів як пісенно-виконавська творчість;
3. театральна гра як пізнання конкретних обрядів в емоційному та навчальному аспектах;
4. етносольфеджіо як специфічна форма музичного розвитку дитини.

На рівні творчості:

1. участь у фольклорних святах;
2. підготовка до конкурсів, присвячених різним традиційним святам.

На рівні науково-дослідницького пошуку:

1. прогнозування нових форм етномузичної діяльності фольклорного гурту з урахуванням особливостей дитячої психології та актуальних завдань сучасного культурного процесу;
2. вивчення досвіду творчих колективів (аналогічних за фахом).

Важливим завданням занять дитячого фольклорного колективу є концертно-виконавська діяльність: участь у конкурсах, фестивалях, фольклорних святах. Саме вона найяскравіше проявляє творчі здібності, розвиває особистісні риси характеру.

Заняття фольклорного гурту дозволяють вирішувати завдання етномузичної освіти дітей у процесі різних видів музичної діяльності (слухання, співу, елементарного музикування, пізнавальної, ігрової, імпро-

візаційної, музично-пластичної діяльності та музичної театралізації). Художньо-творча колективна діяльність дітей допомагає виховувати вірну поведінку в колективі. У виконавському процесі учні набувають навички самоусвідомлення, самооцінки, самоконтролю, розвиваються емоційна та волюва сфери, формується мотивація діяльності.

Отже, на заняттях вирішується комплекс завдань, пов'язаних із розвитком загальних музичних здібностей, етнохарактерних якостей характеру особистості дитини, усвідомлення ментальних рис, інтонаційно-свідомого колективного музикування, навичків співу, загальної якості мовлення (логопедичних завдань), а також завдань психофізичного оздоровлення дітей (з використанням методів фольклорної терапії та казкотерапії).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк В. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект. Монографія. – Видання друге, перероблене і доповнене / В. Антонюк. – К. : Українська ідея, 2001. – 144 с.

2. Дзига : Українські дитячі й молодечі народні ігри та розваги [Композиція П. Г. Черемського, Укладачі : В. І. Семеренський, П. Г. Черемський]. – Харків : Друк, 1999. – 528 с. : кол. іл. 61.

3. Дудар О. Виховання музичного слуху засобами етносольфеджіо / О. Дудар // Наукові записки. – Тернопіль : Тернопільський педуніверситет, 1999. – 2 (3). – С. 105–110.

4. Емельянов В. Развитие голоса. Координация и тренаж / В. Емельянов. – СПб. : Лань, 1997. – 192 с.

5. Лозко Г. Українське народознавство / Г. Лозко – К. : Зодіак-ЕКО, 1995. – 368 с.

6. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры: записки педагога / Г. Нейгауз. – М. : Музыка, 1982. – 300 с.

7. Овсяннико-Куликовский Д. Н. Психология национальности / Д. Овсяннико-Куликовский. – Петербург : Время, 1922.

8. Смоляк О. Український дитячий музичний фольклор / О. Смоляк – Тернопіль : Лілея, 1998. – Вип. 1. – 77 с.

9. Суховерська О. Рухові забави та ігри: з мелодіями й примовками / Оксана Суховерська. – Львів : Свічадо, 2007. – 124 с.

10. Христиансен Л. Л. Работа с народными певцами / Л. Л. Христиансен // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. [под ред. Л. Б. Дмитриева]. – М. : Музыка, 1976. – Вип. 5. – С. 9–38.

11. Шлемкевич М. Душа і пісня / М. Шлемкевич // Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького [Редкол. : Ю. І. Римаренко (відпр. ред.) та ін.] – К. : Довіра : Генеза, 1996. – С. 26–28.

12. *Элизабет М. Грюнеллус. Вальдорфский детский сад / Элизабет М. Грюнеллус. – М. : Изд-во МПИ «Мир книги», 1992. – 67 с.*

13. *Эстетика : Словарь [под ред. А. А. Беляева]. – М. : Политиздат, 1989. – 447 с.*

ОСИПЕНКО В. ФОЛЬКЛОРНИЙ ГУРТОВИЙ СПІВ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ЕТНОПЕДАГОГІКИ. *Розглядаються засоби і методи формування етномузичної орієнтації та професійної компетентності учасників дитячого фольклорного гурту.*

Ключові слова: *традиційна культура, дитячий гуртовий спів, етнопедогогіка.*

ОСИПЕНКО В. ФОЛЬКЛОРНОЕ ГУРТОВОЕ ПЕНИЕ КАК СОСТАВНАЯ ЭТНОПЕДАГОГИКИ. *Рассматриваются средства и методы формирования этномузыкальной ориентации и профессиональной компетентности участников детского фольклорного гурта.*

Ключевые слова: *традиционная культура, детское гуртовое пение, этнопедогогіка.*

OSIPENKO V. CENTURY FOLKLORE ГУРТОВОЕ SINGING AS COMPOUND ETHNOPEDEAGOGICS. *Means and methods of formation of ethnomusical orientation and professional competence of participants of a children's folklore herd are considered(examined).*

Keywords: *traditional culture, children's гуртовое singing, ethnopedagogics.*

УДК 78.087.68 : 781.24

Олена Заверуха

ФУНКЦІЙ ТА СТРУКТУРА ЛОГОСУ В СИСТЕМІ ХОРОВОГО ПИСЬМА

*Мистецтво, у тобі єдиному є захист:
У красі незнаних слів!*

М. Рильський

Багатівікове буття хорового мистецтва зберегло та вдосконалило свій образ та дух найповніше, ототожнюючи їх у мистецтві слова. В останній час музично-хорова словесність як основа хорової композиції значно змінилась, і ці перетворення набули стрімкий характер. В обставинах трансформації хорового мистецтва ХХ ст. формуються закономірності щодо функцій та структури логосу як невід'ємної